

РОЗРОБКА ПРОГРАМИ ОРГАНІЗАЦІЇ І УТРИМАННЯ ПАСІКИ КОМБІНОВАНОГО НАПРЯМКУ НА 30-50 БДЖОЛОСІМЕЙ В УМОВАХ ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ

**А. М. Хохлов¹, О. Б. Шевченко², А. С. Федяєва³,
В. О. Юхно⁴, В. В. Каряка⁵**

1. Доктор сільськогосподарських наук, професор, професор кафедри генетики, розведення та селекційних технологій в тваринництві
2. Кандидат ветеринарних наук, доцент, завідувачка кафедри генетики, розведення та селекційних технологій в тваринництві; sksena76@gmail.com
3. Кандидат сільськогосподарських наук, старший викладач кафедри генетики, розведення та селекційних технологій в тваринництві
4. Асистент кафедри генетики, розведення та селекційних технологій в тваринництві
5. Старший викладач кафедри генетики, розведення та селекційних технологій в тваринництві
Державний біотехнологічний університет

Останні роки принесли зміни для українського бджільництва, яке тепер активно розвивається на фермерських господарствах та родинних пасіках. За даними державної статистики, у країні діє 1,5 мільйона бджолиних сімей, що сприяють виробництву запилювально-медової продукції. Крім запилення сільськогосподарських культур, вони забезпечують постачання традиційних продуктів бджільництва, які користуються великим попитом у населення та знаходять широке застосування в медицині, ветеринарії та інших галузях.

Наша програма має на меті допомогти фахівцям у галузі бджільництва в розв'язанні ряду проблем, пов'язаних з кращим розумінням біології бджільної сім'ї, проведенням племінної роботи, розведенням та утриманням бджіл, організацією кормової бази та її покращенням, ліквідацією хвороб бджіл, профілактикою захворювань, а також організацією та економікою утримання пасіки. Для досягнення цих цілей були сформульовані наступні завдання: провести моніторинг основних медоносних і пилконосних рослин у радіусі 2 км в зоні колишньої Харківської Зооветеринарної академії з урахуванням утримання пасіки на 30-50 бджолосімей; визначити породу бджіл, які адаптовані до оптимальних умов лісостепу України; науково обґрунтувати вибір факторів, що впливають на медопродуктивність та високий різновіковий розплід від бджоломаток.

Планується забезпечення пасіки необхідними матеріально-технічними засобами на 30-50 бджолосімей. Залежно від природно-кліматичних умов, бджільництво може мати різні цілі: від отримання меду до запилення сільськогосподарських культур та виробництва різноманітних продуктів бджільництва. У контексті науково-дослідного господарства Державного біотехнологічного університету планується створення нової пасіки комбінованого напрямку виробництва: меду, віску, біологічно активних речовин (прополіс, маточне молочко, квітковий пилок, бджолина отрута), а також вирощування маток та сімей для продажу, а також запилення зернових і зернобобових культур.

Кормовою базою бджільництва в даній місцевості розуміють групу рослин, з яких бджоли збирають нектар та пилок. Ці групи можуть бути природними або штучними, такими як фруктові та ягідні насадження. Хоча нараховується понад 200 видів медоносів, виробниче значення мають лише 40-50 з них. Наші дослідження показали, що в зоні створення нової пасіки найбільше практичне значення мають 20 видів медоносів, представлених у таблицях 1, 2, 3 і 4.

У навчально-дослідному господарстві існують всі можливості для посіву високо медоносних і пилконосних трав. У таблиці 2 наведені медоносні та пилконосні рослини, які вирощуються у садах та ягідниках.

1. Медоноси польових та кормових рослин

№ з/п	Назва рослин	Квітка за добу виділяє нектару (мг)	Продуктивність з 1 га посіву (кг)	
			Меду	Пилку
1	Гречка звичайна: (<i>Fagopyrum esculentum</i> Moench (<i>F. sagittatum</i> Gilib.))	0,165-0,226	100-200	223-256
2	Буркун білий: (<i>Melilotus officinalis</i>)	0,030-0,096	120-200	150-170
3	Ріпак: (<i>Brassica napus</i>)	0,300-0,900	100-140	90,9-129,7
4	Люцерна посівна: (<i>Medicago sativa</i>)	0,069-0,182	90-150	157-169
5	Конюшина червона: (<i>Trifolium pratense</i>)	0,093-0,127	75-80	35-40

Навколо навчально-дослідного господарства та пасіки знаходиться кілька садових кооперативів та ділянок садів та огорodів площею понад 100 гектарів. Плодово-ягідні культури є важливим ресурсом для бджільництва, оскільки цвітуть рано навесні, забезпечують бджолам пилок і ранній медозбір, що сприяє активному розвитку бджільних сімей.

2. Медоноси і пилконоси садів та ягідників

№ з/п	Назва рослин	Квітка за добу виділяє нектару (мг)	Медоносна продуктивність з 1 га посіву (кг)
1	Малина звичайна: (<i>Rubus idaeus</i>)	0,34-0,40	70-90
2	Абрикос: (<i>Prunus armeniaca</i>)	0,70-1,20	35-40
3	Груша звичайна: (<i>Pyrus communis</i>)	0,53-0,97	20-25
4	Черешня: (<i>Prunus avium</i>)	1,80-1,97	40-45
5	Яблуна садова: (<i>Malus domestica</i>)	2,50-3,00	23-25

Медоносні та пилконосні рослини лісових масивів і парків є значущою частиною медоносної флори, проте не кожен лісовий масив має різноманітність медоносних рослин. Неповдалік від пасіки навчально-дослідного господарства у парку академії знаходяться насадження липи, білої акації, а також за 1,5-2 км від лісу можна зустріти липу, ліщину, березу, вербу, клен та інші медоносні дерева (див. таблицю 3).

3. Медоноси і пилконоси лісових угідь та парків

№ з/п	Назва рослин	Квітка за добу виділяє нектару (мг)	Медоносна продуктивність з 1 га посіву (кг)
1	Акація біла: (<i>Robinia pseudoacacia</i>)	0,5-2,0	200-500
2	Липа широколиста: (<i>Tilia platyphyllos</i>)	1,43-1,86	600-700
3	Акація жовта: (<i>Caragana arborescens</i>)	0,90-1,17	47-57
4	Верба козяча: (<i>Salix caprea</i>)	0,72-0,80	75-80
5	Клен польовий: (<i>Acer campestre</i>)	0,18-0,25	130-160

Серед медоносних рослин існує група, які спеціально висівають для приваблення бджіл. Спеціальні медоноси висіваються на припасічних ділянках або на відстані 0,5-2 км від пасіки. Назви та медопродуктивність таких рослин наведено в таблиці 4.

В умовах навчально-дослідного господарства Державного біотехнологічного університету існують всі необхідні біологічні та кліматичні умови для створення нової пасіки з урахуванням сучасних наукових та виробничих досягнень у бджільництві. Також є можливість отримання від гібридних бджіл української степової × карпатської породи високої медової продуктивності.

4. Спеціальні медоносні рослини

№ з/п	Назва рослин	Квітка за добу виділяє нектару (мг)	Медоносна продуктивність з 1 га посіву (кг)
1	Фацелія пижнолиста: (<i>Phacelia tanacetifolia</i>)	0,40-0,80	180-300
2	Синяк звичайний: (<i>Echium vulgare</i>)	0,39-1,09	400-600
3	Огіркова трава: (<i>Borago officinalis</i>)	0,23-0,38	183-200
4	Меліса лікарська: (<i>Melissa officinalis</i>)	0,27-0,38	97-100
5	Материнка звичайна: (<i>Origanum vulgare</i>)	1,05-1,08	95-100

Дослідження показали, що в радіусі 2 км від нової пасіки, що становить приблизно 120-125 гектарів, існує наявність як дикоростучих, так і висівних рослин (таких як люцерна, еспарцет, фацелія, синяк та інші), які зможуть забезпечити високу медопродуктивність від кожної бджолиних сім'ї в складі 30-50 вуликів. Очікується середній врожай меду в розмірі 40-50 кілограмів за період медозбору, а також отримання додатково біологічно-активних речовин (таких як прополіс, маточне молочко, квітковий пилок, бджолина отрута) з лікувальною метою.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Черкасова А. І., Блонська В. М. та ін. Бджільництво: монографія. К.: Урожай, 1989. 303 с.
2. Карпатські бджоли Губін В. О., Шевчук М. К. та інші. Ужгород: Карпати, 1990. 224 с.
3. Нестерводський В. А. Організація пасік і догляд за бджолами. К.: Урожай, 1986. 451 с.
4. Поліщук В. П., Білоус В. І. Медоноси дерева і кущі. К.: Урожай. 1997. 159 с.
5. Черчик М. І., Бага О. М. Кормова база бджільництва. К.: Урожай. 1998. 168 с.
6. Горбатенко І. Ю., Гіль М. І. Біологія продуктивності с-г. тварин: підручник. Миколаїв: МНАУ, 2019. 600 с.
7. RITTER W. Eignet sich die Untersuchung von Honigproben zum Erkennen der Amerikanischen Faulbrut? ADIZ. 1993. 27(3): P. 28-29.

ОБҐРУНТУВАННЯ МОЖЛИВОСТІ ОЦІНЮВАННЯ ПЛЕМІННИХ ЯКОСТЕЙ СЛУЖБОВИХ СОБАК РІЗНИХ ГЕНОТИПІВ ЗА ПОКАЗНИКОМ ОЦІНКИ РОБОЧИХ ЯКОСТЕЙ СОБАК ЗА НАВИЧКАМИ ЗАХИСТУ

О. Б. Шевченко^{1,2}, І. Ф. Різничук³, Є. Ю. Гурко⁴

1. Кандидат ветеринарних наук, доцент, завідувачка кафедри генетики, розведення та селекційних технологій в тваринництві; sksena76@gmail.com
Державний біотехнологічний університет
2. Кандидат ветеринарних наук, доцент, доцент кафедри генетики, розведення та годівлі сільськогосподарських тварин; sksena76@gmail.com
3. Кандидат сільськогосподарських наук, доцент, завідувач кафедри генетики, розведення та годівлі сільськогосподарських тварин; igor-riznychuk@ukr.net
4. Асистент кафедри генетики, розведення та годівлі сільськогосподарських тварин; gurkoievgenia@gmail.com
Одеський державний аграрний університет

Собаки, що задіяні для різних видів службового використання, мають певні властивості вищої нервової діяльності. Подібні якості притаманні певним породам (і окремим індивідам у породі), які використовуються найчастіше для того чи іншого виду